

Pred nami so vroči dnevi, pestro »vroč« je tudi ta poletni *Trdoživ*. Opogumili so se (naj)młajši pisci, ki predstavljajo svoji raziskavi gliv in mokařev v prehrani. Z mlado biologinjo se sprehodimo v čas zgodnje mladosti – sprašuje se, kje vse tičijo biološki podatki tudi iz takratnega obdobja. Z mladimi je povezana tudi tokratna intervjuvanka, v določevalnem ključu pa spoznavamo hrošče grobarje, ki so razvili za žuželke nenavadno skrb za svoj zarod. Dva prispevka sta znatneje obogatena s slikovnim gradivom. Sveža magistra ilustracije nam predstavlja svoj doprinos k boljšemu poznavanju nočnih metuljev med osnovnošolci, biolog in mojster avdiovizualnih predstavitev narave pa nas popelje v mnogim zakrit fluorescentni svet našega morja in jam. Predstavljamo vrsto aktivnosti, tudi teh, namenjenih izboljšanju poznavanja vrst in njihovega stanja ali pa osvetlitve naravovarstvenih problematik, opozarjamo npr. na problematiko cestnega prometa. Spoznali boste aktivnosti ozaveščanja o pomenu (ali obstoju) biodiverzitet ali pa preko recenzije univerzitetnega profesorja tozadevno barvanko. Umetniško skovan je del razvedrila, ki prepleta humor, besedno igro, umetnost in znanost. Nadaljujemo s predstavitvami muzejskih eksponatov in izdanih publikacij, v osebni izkaznici pa predstavljamo vrsto rastline, ki jo je opisal J. A. Scopoli. O njem lahko v tej izdaji še kaj berete. Naša želja pa je, da bo Fotoživ zimske izdaje obogaten zgolj z vrstami, ki ali po njem nosijo svoje strokovno ali slovensko ime ali pa jih je opisal sam idrijski zdravnik. *Vabljeni k prispevanju svojih fotografij do 1. oktobra.*

Izpostavljamo še nekatera nova dognanja, npr. najdaljšo zabeleženo pot delfina, ter osvetljujemo izvor in rabo besede *funga*. Komentiramo, da je po 54 letih, odkar glive uvrščamo v samostojno kraljestvo, skrajni čas, da se to začne odražati v rabi jezika, tako vsakodnevnega, strokovnega kot pravnega. Tako pozivamo k uporabi izraza *funga* kot splošnega izraza za svet gliv in predlagamo uporabo besedne zveze *favna, flora in funga*. Tako bi bilo primerno tudi, da *Zakon o ohranjanju narave* glive obravnava ločeno od rastlin in da državne objave o biodiverziteti ne bi več govorile le o vrstnem bogastvu rastlin in živali, ampak tudi o vrstnem bogastvu gliv. Čas je, da presežemo zgodovinske navade in začnemo glive poimenovati samostojno. »Besedni kovač« je tudi strokovnjak za mravlje, ki je letos pripravil najobsežnejši pregled te žuželčje skupine za Slovenijo do zdaj in hkrati mojstrsko skoval slovenska imena za vse pri nas živeče vrste mravelj. Sporoča nam izvor in izbor slovenskih rodovnih imen.

V minulem uvodniku sem se dotaknil oblik zagovorništvā nevladnih organizacij (NVO). V tej številki na kratko predstavljam še eno posvetovalno telo – Svet za trajnostni razvoj in varstvo okolja –, ki je na svoji junijski seji obravnavalo delo služb ohranjanja narave. Od oktobra 2022 dalje pa je del teh tem čakal na obravnavo na svetu obeh okoljskih ministrov za sodelovanje z NVO. Maja letos je del le prišel na vrsto (celostno naj bi se področje obravnavalo jeseni), ko smo razpravljali o *Načrtu sanacije gozdov, poškodovanih v požaru Goriški Kras*. A na seji ni bilo ne ministra, pristojnega za naravo, ne državnega sekretarja, niti predstavnika z Direktorata za naravo. Smo pa o *Načrtu* razpravljali s predstavniki gozdarstva, kmetijstva in Zavoda za varstvo narave. Naj spomnim, 16 strokovnih NVO z 39 posamezniki s področja raziskovanja in varstva narave je decembra 2022 opozorilo pristojna ministrstva, da bo izvajanje *Načrta* negativno vpliva-

lo na ohranitveno stanje varovanih vrst in habitatov na območjih Natura 2000, ter jih februarja 2023 pozvalo, naj zanj izvedejo celovito presojo vplivov na okolje ali presojo sprejemljivosti na varovana območja. Odgovora Ministrstvo za naravne vire in prostor (MNVP) do zdaj ni podalo, prav tako ni ukrepalo. Upoštevalo ni niti sklepa Sveta, da bo pripravilo pisno stališče o tej temi. Zapisnika obeh sej naj bi bila objavljena julija.

Kot vemo, se je lani še celovito okoljsko ministrstvo razdelilo na dva dela. Eno je med drugim prevzelo naravo (del katere je postalo tudi rudarstvo), drugo podnebje. A potrebno je bilo več truda na obeh prej omenjenih svetih pri razumevanju, da je narava neobhodno povezana tema podnebja in da se slednjega ne moremo lotevati brez vključevanja tudi biodiverzitetnih vsebin. Te nam je nekako uspelo vključiti v nov podnebni sklad, zdaj jih moramo še v nastajajoč podnebni zakon. Podnebne spremembe so vroča/žgoča tema, začeli smo dojemati realnost podnebnih sprememb in z njimi je povezana tokratna osrednja tema. V njej se posvečamo metuljem, predvsem vplivu podnebnih sprememb na njihovo biologijo in ogroženost.

Usklajevanje vidikov podnebnih tem je postala stalnica tudi v mreži Plan B za Slovenijo, ki jo sestavlja tudi sedem Trdoživovih društev. Mreža je že sprejela svoja stališča do nastajajočega podnebnega zakona in ga posredovala državi, ko je ta pozvala javnosti, naj prispevamo vsebine bodočega zakona. Na kratko: v mreži smo prepričani, da mora zakon »določati, da ukrepi blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje sledijo tudi ciljem ohranjanja in obnavljanja biodiverzitet. Da je ohranjena in obnovljena narava poleg zmanjšanja emisij toplogrednih plinov glavni odgovor na podnebne spremembe« in da morajo vse politike in ukrepi slediti t. i. načelu *do no significant harm* – da ne povzročajo bistvene škode biodiverziteti. Še k drugi temi, Plan B in Mreža za prostor sta pozvala slovenske poslance Evropskega parlamenta, naj podprejo sprejem EU *Uredbe o obnovi narave*, saj je ta eden najpomembnejših ukrepov EU v naslavljanju podnebnih in biodiverzitetne krize. Njen sprejem podpira tudi MNVP.

Z vročino in vročimi temami se ukvarjajo tudi posamezni mladi, združeni v Mladih za podnebno pravičnost, kjer so junija začeli oblikovati široko zavezništvo civilnodruženih ter drugih organizacij in ljudi. Vabljeni so bila tudi naša društva in sestala se je *Podnebna fronta*. Tako kot lahko vsak posameznik z odločitvami o porabi svojih sredstev, s svojimi odločitvami na volitvah in spremljanjem dela odločevalcev sovpliva na prednostne naloge aktualne oblasti, lahko svoje aktivno državljanstvo izvaja tudi preko NVO. Vsak posameznik lahko prispeva k delovanju NVO. To lahko stori z lastno aktivno udeležbo, finančnimi prispevki, s podpiranjem preko plačila članarine in tudi na način, ki vas nič ne stane – z doniranjem dela dohodnine za javno koristne name-ne. V enem prispevku te številke spominjamo prav na ta zadnji način možnega podpiranja delovanja tudi društev, ki izdajamo *Trdoživ*. O možnosti aktivne soudeležbe pa vas obveščamo praktično vedno, na vsaki strani biltena.

Vabljeni k oddaji prispevkov za naslednjo številko. Rok za oddajo je 1. oktober. Do takrat vam želim prijetnega branja in obilo poletnih, tudi terenskih, užitkov.